

Předběžné stanovisko Evropského výboru regionů – Evropský pakt pro oceány

(C/2025/3173)

Hlavní zpravodajk: Mätta IVARSSON (SE/Zelení), členka rady regionu Skåne**POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

1. vítá iniciativu Evropské komise zaměřenou na posílení soudržnosti politik EU v oblasti oceánů. Poukazuje na to, že má-li se Evropa stát námořní velmocí a využít příležitostí, které oceány nabízejí, měl by se Evropský pakt pro oceány zabývat různými rozměry udržitelnosti: ochranou a obnovou oceánů, udržitelným modrým hospodářským rozvojem, znalostmi a výzkumem v oblasti moří, správou oceánů se silnějším územním rozměrem a blahobytem občanů v pobřežních a dalších územích s vazbou na oceány. Zdůrazňuje, že holistická správa oceánů rovněž závisí na rámci víceúrovňové správy, zejména na úzkém zapojení místních a regionálních orgánů i na potřebě zabývat se činnostmi na pevnině, které mají dopad na stav oceánů;
2. zdůrazňuje, že tyto priority musí být vzájemně propojeny, aby se chránilo oceánské prostředí, podpořila odolná a konkurenceschopná ekonomika a zajistil blahobyt místních a regionálních komunit v pobřežních oblastech i mimo ně, přičemž uznává, že dlouhodobý blahobyt a prosperita mnoha z nich závisí na dobrém stavu oceánů. Dále je nezbytné zajistit, aby se pobřežní komunity, komunity, které se věnují drobnému rybolovu, a další zúčastněné strany aktivně podílely na rozhodování souvisejícím s problematikou oceánů. Rovněž je třeba snížit zranitelnost jednotlivců a těchto rybářských komunit, jež zahrnují potenciální zdroje obživy pobřežního obyvatelstva, vůči dopadům zhoršování stavu oceánů a přírodních rizik a vůči zhoršování životního prostředí způsobenému člověkem;
3. zdůrazňuje, že dosažení „dobrého stavu prostředí“ podle rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí má zásadní význam, neboť dobře zachované mořské prostředí podporuje hospodářskou stabilitu a pomáhá zmírňovat dopady změny klimatu na evropské pobřežní regiony, jak zdůraznila Evropská agentura pro životní prostředí ve svém Posouzení rizik souvisejících se změnou klimatu v Evropě z roku 2024 ⁽¹⁾;
4. oceňuje rozhodnutí Evropské komise zahájit nový politický cyklus vypracováním nového Evropského paktu pro oceány. To svědčí o její ochotě zaujmout strategický a holistický přístup k oceánům. Vyzývá Evropskou komisi, aby pravidelně vydávala sdělení o provádění paktu a zveřejnila plán závazků, které jej budou doprovázet;
5. upozorňuje na nedostatek finančních prostředků, který ovlivňuje námořní činnosti, a vyzývá k zajištění odpovídajících finančních prostředků na spravedlivý přechod na regenerativní mořskou ekonomiku s nízkým dopadem a na účinnou ochranu a obnovu mořských ekosystémů a vědecký výzkum. Domnívá se, že by pakt měl přispět k usnadnění vytváření inovativních mechanismů financování a pobídek k uplatňování udržitelných postupů;
6. poukazuje na to, že v příštím víceletém finančním rámci by měly být k dispozici vhodné finanční nástroje, které musí odpovídat různorodým místním socioekonomickým strukturám. Z toho důvodu je k řízení těchto nástrojů nutné rozvíjet holistický přístup založený na víceúrovňové správě, a to za účasti celostátních, regionálních a místních orgánů;
7. odkazuje na zkušenosti získané při vypracovávání dlouhodobé vize pro venkovské oblasti EU ⁽²⁾ a zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby byly do všech politik EU začleněny vzájemně prospěšné vazby mezi pobřežními a vnitrozemskými oblastmi, a to co nejlepším využitím silné vzájemné závislosti mezi pobřežními a vnitrozemskými oblastmi;

⁽¹⁾ Zpráva EEA 01/2024, European Climate Risk Assessment (Posouzení rizik souvisejících se změnou klimatu v Evropě).

⁽²⁾ Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU, (Úř. věst. C 270, 13.7.2022, s. 18).

Holistický přístup ke správě oceánů

8. zdůrazňuje, že dobrý stav oceánů má zcela zásadní význam pro EU, její členské státy, místní a regionální orgány i občany EU, neboť udržuje biologickou rozmanitost, je motorem hospodářství, podporuje blahobyt a je předpokladem pro udržitelnou správu mořských ekosystémů, což přispívá k potravinovému zabezpečení. Poukazuje na skutečnost, že oceány se s člověkem ovlivňují mnoha způsoby a že jsou nanejvýš důležité z hlediska životního prostředí, ekonomiky, kultury, strategie a rekreace;

9. vítá skutečnost, že Komise usiluje o strategický vývoj svého přístupu k oceánům, který má posílit soudržnost a součinnost mezi různými cíli, nástroji, politikami a prioritami, jako jsou mj.:

- a) zastřešující cíle EU v oblasti životního prostředí, jak jsou popsány v Zelené dohodě pro Evropu a stanoveny v souladu s dodržováním mezinárodních závazků EU a členských států, větší konkurenceschopnost Evropy, kterou předpokládá Draghiho zpráva, a civilní a obranná prevence a připravenost Evropy, kterou předpokládá Niinistöho zpráva;
- b) oblasti evropského politického vlivu, včetně diplomatické činnosti týkající se oceánů a podpory posílené mezinárodní a regionální správy oceánů;
- c) odvětvové politiky, jako je společná rybářská politika (SRP), modrá ekonomika, Strategie EU pro výzkum a inovace v oblasti oceánů a plán pro přizpůsobení se změně klimatu;

poukazuje na to, že výše uvedený holistický přístup se uplatňuje v celosvětovém kontextu, kdy státy přistupují k oceánům jako k pevninským oblastem a vedou o ně územní spory. VR proto zdůrazňuje, že by pakt pro oceány měl zahrnovat i čtvrtý prvek, a to:

- d) větší zaměření na mořské zdroje, které jsou předmětem sporů, a zvýšený geostrategický význam oceánů v mnohostranném a roztržitém světě. To je v souladu s potřebou posílit v zájmu bezpečnosti a odolnosti Evropské unie odolnost regionů při vnějších pozemních i námořních hranicích coby geografických bran do EU ⁽³⁾. Zdůrazňuje, že vzhledem k těmto novým geopolitickým hrozbám je nutné zajistit řádné územní plánování námořních prostor, co se týče různých činností, a potřebu zabránit územním sporům o prostor na moři;
- e) zlepšení rámců pro řízení i mechanismů koordinovaných na celosvětové, regionální a celostátní úrovni za účelem zajištění integrované správy ekosystémů a ochrany obyvatelstva v pobřežních oblastech;

10. zdůrazňuje, že dobrý stav oceánů je základem pro maximalizaci dlouhodobého ekonomického potenciálu námořního průmyslu. Jádrem paktu musí být ochrana a udržitelná správa mořských ekosystémů, protože dobrý stav ekosystémů je nezbytný k zajištění produktivity, odolnosti a budoucího rozvoje v odvětvích závislých na moři;

11. upozorňuje, že holistický přístup neznamená jednotnou paušální politiku uplatňovanou bez rozdílu ve všech regionech, aniž by byla pečlivě zohledněna místní specifika. Naopak, musí odrážet rozmanité potřeby a zájmy regionálních a místních komunit s vědomím toho, že univerzální model není ani účinný, ani udržitelný. Požaduje tedy, aby námořní politiky byly vypracovávány v úzké spolupráci s místními a regionálními orgány a občany a na základě zásad víceúrovňové správy, aktivní subsidiarity a partnerství, což by umožnilo vytvářet individualizované přístupy uzpůsobené daným podmínkám a respektující místní specifika a podpořilo výměnu osvědčených postupů a spolupráci námořních odvětví;

12. zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby byla správa oceánů podpořena dobrou soudržností politik a právně závaznými cíli, které budou monitorovány a případně v určitých intervalech vynucovány. To zahrnuje posílení vazby mezi rámcovou směrnicí o strategii pro mořské prostředí a cíli územního plánování námořních prostor;

13. připomíná závěry ze zasedání ředitelů pro námořní záležitosti a vodní hospodářství EU v červnu 2024, v nichž se vyzývá k přijetí dalších opatření k zajištění dobrého stavu prostředí mořských ekosystémů, a zejména k tomu, aby rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí byla rozvinuta v „evropské mořské právo“ ⁽⁴⁾;

⁽³⁾ Stanovisko Evropského výboru regionů Zabezpečení evropských regionů vůči otřesům: posílení odolnosti místních a regionálních orgánů v rámci strategického vývoje jednotného trhu, (Úř. věst. C, C/2024/7061, 4.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/7061/oj>).

⁽⁴⁾ Neformální zasedání ředitelů pro námořní záležitosti a vodní hospodářství EU – Konečné závěry, 13. a 14. června 2024.

14. vyzývá k tomu, aby byla v rámci sboru komisařů zřízena projektová skupina pro provádění paktu pro oceány pod vedením komisaře pro rybolov a oceány, jež by při provádění zajistila holistický přístup;

Modrá ekonomika šetřící zdroje

15. zdůrazňuje, že je třeba podporovat námořní činnosti, které jsou ovlivněny trojí environmentální krizí nebo ji prohlubují, v rámci spravedlivého přechodu na modrou ekonomiku šetřící zdroje, která bude respektovat hranice naší planety a únosnou kapacitu oceánů;

16. zdůrazňuje význam územního plánování námořních prostor pro zajištění soudržnosti mezi politikami v oblasti životního prostředí, klimatu a socioekonomických podmínek a odvětvovými politikami. Uznává, že ve vodách EU panují územní konflikty, a zdůrazňuje, že koexistence může být strategickým nástrojem k podpoře uskutečňování cílů EU a mezinárodních cílů v oblasti biologické rozmanitosti a zároveň k podpoře místních komunit. Zdůrazňuje, že společné využívání prostor pro získávání energie z obnovitelných zdrojů na moři a pro rybolov šetřící zdroje nebo akvakulturu využívající druhy na nízkých stupních potravinového řetězce musí být zkoumáno v rámci územního plánování námořních prostor;

17. připomíná, že využívání větrné energie na moři má klíčový význam pro naplnění Zelené dohody pro Evropu a zajištění konkurenceschopnosti a bezpečnosti dodávek energie v Evropě. Vyzývá k provádění přeshraničních výběrových řízení na výrobu energie na moři s cílem omezit konflikty při využívání a racionalizovat energetickou infrastrukturu. Pověřuje místní a regionální orgány, aby vypracovaly vhodné energetické strategie;

18. vyzývá Komisi, aby chránila evropská odvětví výroby energie na moři před nekalou hospodářskou soutěží tím, že stanoví minimální ceny a požadavek, aby převážná část hodnotového řetězce zůstala evropská, určí nová kritéria pro výběrová řízení pro výrobu energie na moři, a to i prostřednictvím zavedení povinných necenových kritérií týkajících se biologické rozmanitosti, sociálních aspektů a oběhovosti, a propojí tyto projekty se souvisejícími programy zaměřenými na obnovu biologické rozmanitosti;

19. uznává, že různé činnosti mohou být synergické nebo protichůdné v závislosti na jejich povaze a umístění v prostoru a čase. Domnívá se, že pakt pro oceány by měl přispět k umožnění místního územního plánování, aby se zajistilo, že bude maximalizována součinnost mezi námořními činnostmi a že se omezí nebo dostanou pod kontrolu kompromisy. Zdůrazňuje, že chráněné mořské oblasti nelze považovat za činnost s možnými kompromisy;

Potraviny

20. uznává, že objem rybolovných zdrojů je omezený a úzce propojený s celkovou kvalitou mořských ekosystémů. Poukazuje na to, že dlouhodobá potravinová suverenity EU je i nadále klíčovým strategickým cílem Unie, jehož lze dosáhnout pouze prostřednictvím udržitelné správy mořských ekosystémů. Uznává úlohu oceánů a tradičních znalostí pracovníků v námořní oblasti při produkci vysoce hodnotných potravin pocházejících z rybolovu a akvakultury, jak je uznáno ve sdělení Vize pro zemědělství a potraviny⁽⁹⁾. Upozorňuje na to, že zemědělská politika má dopad na stav mořských ekosystémů, a poukazuje na problémy způsobené únikem živin a eutrofizací, a to jak pro plnění environmentálních cílů Unie, tak pro odvětví rybolovu;

21. má za to, že udržitelné hospodaření s rybími populacemi má zásadní význam pro zachování ziskového rybářského průmyslu, který bude schopen zajistit pracovní místa v odvětví rybolovu a na něm závislém místním dodavatelském řetězci. Domnívá se, že segment drobného rybolovu je pro místní komunity nejpřínosnější a používá postupy, které jsou šetrnější k životnímu prostředí, a měl by být podporován, aby byla jeho činnost dlouhodobě odolná. Uznává, že uznává, že rybolov je nedílnou součástí kultury a hospodářství mnoha pobřežních komunit. Zdůrazňuje, že je nutné obnovit nadměrně lovené, vyčerpané a obnovující se populace ryb a současně dbát na to, aby živé zdroje již nebyly ohrožovány praktikami nadměrného rybolovu v oceánech, přičemž je třeba zohlednit dopady nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu, který provozují rybářská loďstva třetích zemí. Má za to, že by se měly řešit též dopady šíření invazních nepůvodních druhů;

22. zdůrazňuje, že je třeba změnit spotřební vzorce v EU tak, aby byla spotřeba méně závislá na dovážených produktech a více na místní produkci. Poukazuje na potenciál zvýšení spotřeby produktů z místních zdrojů s krátkými dodavatelskými řetězci pro místní a regionální rozvoj. Upozorňuje na škodlivý dopad, který může mít průmyslová akvakultura na naše vlastní zdroje a zdroje třetích zemí, když podporuje nadměrný rybolov pro výrobu rybí moučky. Zdůrazňuje, že je nutné usilovat o rozvoj akvakultury s nízkým dopadem na životní prostředí, zejména řas a mlžů, neboť se vzhledem k ubývajícím rybím populacím a k nutnosti jejich zachování jedná o neudržitelnější alternativu produkce bílkovin pocházejících z produktů vodního hospodářství;

⁽⁹⁾ COM(2025) 75 final.

23. připomíná, že biologické mořské zdroje, které dosud nebyly posouzeny v nejvzdálenějších regionech, jejichž oceánské vody tvoří více než polovinu rozlohy výlučných ekonomických zón v celé EU, by mohly být účinně a udržitelně spravovány v souladu s cíli, které by se soustředily na dosažení hospodářských a sociálních přínosů a přínosů v oblasti zaměstnanosti a na zlepšení dostupnosti dodávek potravin, a to nejen za účelem rozvoje těchto regionů, ale také EU jako celku;

24. uznává úlohu, kterou může hrát rozvoj akvakultury využívající druhy na nízkých stupních potravinového řetězce při zajišťování potravinového zabezpečení a zaměstnanosti, a to nejen ve venkovských oblastech, a je si vědom nutnosti podporovat rozvoj udržitelné akvakultury;

25. připomíná, že EU je největším světovým trhem s mořskými plody a uznává její velký podíl odpovědnosti za udržitelné hospodaření s přírodními zdroji. Současně považuje za zásadní chránit evropské rybářské loďstvo a evropský rybolov před nekalou celosvětovou konkurencí a zajistit rovné podmínky pro dovážené produkty z mořských plodů, zejména ty, které pocházejí z nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu nebo z postupů poškozujících životní prostředí;

Cestovní ruch

26. oceňuje úlohu udržitelného cestovního ruchu v pobřežních oblastech a jeho význam pro zajištění prosperujících pobřežních komunit. Uznává riziko, které představuje nevyvážený cestovní ruch v citlivých oblastech s křehkými ekosystémy. Domnívá se, že pakt pro oceány by měl pomoci určit nástroje a mechanismy k minimalizování rizik způsobených nadměrným využíváním a zhoršováním stavu životního prostředí a kulturního dědictví v důsledku nekontrolovaného a neregulovaného přílivu turistů, který je geograficky a časově soustředěný;

27. zdůrazňuje, že čisté oceány jsou předpokladem pro zajištění dlouhodobé atraktivity pobřežního cestovního ruchu prostřednictvím udržitelného využívání přírodních a kulturních zdrojů, a poukazuje na mnohostranný přínos chráněných mořských oblastí k místním turistickým aktivitám;

28. zdůrazňuje, že cíl Evropské unie vytvořit 30 % chráněných mořských oblastí v EU, přičemž 10 % z nich má být v každém regionu přísně chráněno, zdaleka není splněn. Konstatuje, že ve více než 80 % chráněných mořských oblastí v EU je zajištěna pouze minimální regulace námořních činností;

29. vyzývá k zákazu ničivých rybolovných činností, jako je lov při dně pomocí vlečných sítí, a to ve všech chráněných mořských oblastech. Upozorňuje na škodlivý dopad průmyslového rybolovu pelagickými vlečnými sítěmi v některých oblastech, zejména na pobřežní rybolov a místní komunity;

Udržitelné a oběhové hospodářství

30. zdůrazňuje, že regiony mají různorodý potenciál, který úzce závisí na jejich fyzických a zeměpisných vlastnostech. Vyzdvihuje potenciál udržitelné výroby energie díky rozvoji větrných elektráren na moři, slapové energie a přeměny tepelné energie mořské vody;

31. připomíná, že využívání větrné energie na moři má klíčový význam pro naplnění Zelené dohody pro Evropu a zajištění konkurenceschopnosti a bezpečnosti dodávek energie v Evropě. Poukazuje na to, že ve Strategii EU pro obnovitelnou energii na moři se navrhuje konkrétní způsoby, jak podpořit dlouhodobě udržitelný rozvoj tohoto odvětví, a upozorňuje na potřebu dalších investic do infrastruktury sítí a propojovacích vedení, které jsou nezbytné pro usnadnění rozvoje obnovitelných zdrojů na moři;

32. vyzývá místní a regionální orgány, aby vypracovaly vhodné energetické strategie zaměřené na podporu přeshraničních výběrových řízení a na racionalizaci využívání energetických infrastruktur;

33. má za to, že pakt pro oceány by měl trvat na vědecky podloženém a obezřetném přístupu k těžbě v oceánech, aby se předešlo případným nevratným dopadům na mořské ekosystémy a biologickou rozmanitost, a to i s ohledem na pravděpodobné kompromisy s jinými hospodářskými činnostmi, jako je rybolov, akvakultura a cestovní ruch. V této souvislosti také zdůrazňuje, že je důležité obezpečit veřejnost se zaváděním větrných elektráren na moři a s jejich zásadní úlohou při transformaci energetiky;

34. zdůrazňuje, že je třeba řešit znečišťování mořského prostředí ve všech jeho formách, včetně znečišťování chemickými látkami a plasty, v rámci přístupu „od pramene až po moře“;

35. vyzývá EU, aby plnila vedoucí úlohu při zajišťování přijetí ambiciózní celosvětové dohody o plastech, která by pokrývala celý životní cyklus plastů, včetně plastů na jedno použití, mikroplastů a rybolovných zařízení, i nebezpečné chemické přísady a opatření na počátku cyklu zaměřená na výrobu plastů a jejich omezování;

Námořní doprava

36. uznává, že EU hraje klíčovou úlohu mezinárodního lídra, neboť převážná většina námořní dopravy je regulována Mezinárodní námořní organizací (IMO);

37. poukazuje na to, že pro mnoho pobřežních regionů je důležitý loďařský průmysl a že evropský loďařský průmysl má zásadní význam pro strategickou autonomii Evropy. Vyzývá Evropskou komisi, aby podporovala inovace a udržitelnost v odvětví stavby plavidel;

38. poukazuje na to, že *acquis* EU v oblasti dopravy ⁽⁶⁾ upravuje proces nakládání s odpady na pobřeží prostřednictvím ustanovení, která zajišťují dostupnost přístavních zařízení pro příjem odpadu a dodávku odpadu do těchto zařízení. Zdůrazňuje, že je třeba řešit i znečišťování ovzduší lodní dopravou, a to na moři i v přístavech;

39. poukazuje na to, že je důležité zohlednit doporučení předložená VR ⁽⁷⁾, zejména pokud jde o potřebu vytvořit pobídky k předávání odpadu z lodí do přístavů, a to i prostřednictvím zavedení jednotného poplatku;

40. zdůrazňuje význam mezinárodní námořní dopravy pro evropská přístavní města a regiony a poukazuje na stanovisko VR ⁽⁸⁾, v němž se doporučuje, aby „politiky EU zabývající se dopravou, námořními záležitostmi a ochranou mořského a vodního prostředí zohledňovaly výzvy pro přístavy a přístavní města v oblasti rozvoje“. Vítá nadcházející přijetí Strategie EU pro přístavy v roce 2026 a požaduje, aby se tato strategie zabývala potřebou dekarbonizace lodní dopravy, přizpůsobením přístavní infrastruktury změně klimatu a zajištěním přechodu přístavů EU na model, který by respektoval hranice naší planety. Připomíná, že energie představuje pro toto odvětví velké náklady. Mezi výzvy spojené s přechodem na obnovitelné a nízkouhlíkové zdroje energie patří financování a stropy rybolovné kapacity, protože nové technologie způsobují větší zátěž než konvenční diesellové motory;

Ochrana a obnova životního prostředí, mořských a pobřežních ekosystémů a biologické rozmanitosti

41. uvědomuje si úzkou provázanost mezi zachováním ekosystémů, ochranou mořské biologické rozmanitosti a socioekonomickými činnostmi souvisejícími s mořem a produkcí potravin. Zdůrazňuje úlohu oceánu v boji proti změně klimatu. Uznává úlohu mořských ekosystémů, včetně mokřadů a korálových útesů, coby přirozené ochrany před bouřemi a erozí pobřeží a zdůrazňuje jejich úlohu při ochraně infrastruktury, životů a zdrojů obživy před extrémními povětrnostními událostmi a událostmi s pomalým nástupem;

42. vyzývá k tomu, aby se v rámci úsilí o snižování znečištění ovzduší způsobovaného námořní dopravou bral prostřednictvím vyvážených opatření ohled na naprostou závislost některých regionů na námořní dopravě, a byly jim tak zajištěny dodávky základních komodit;

⁽⁶⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/883 ze dne 17. dubna 2019 o přístavních zařízeních pro příjem odpadu z lodí, kterou se mění směrnice 2010/65/EU a zrušuje směrnice 2000/59/ES (Úř. věst. L 151, 7.6.2019, s. 116, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0883>).

⁽⁷⁾ Stanovisko Evropského výboru regionů Místní a regionální orgány a ochrana mořského prostředí (Úř. věst. C 300, 27.7.2021, s. 36).

⁽⁸⁾ Stanovisko Evropského výboru regionů Obnova přístavních měst a oblastí (Úř. věst. C 207, 30.6.2017, s. 25).

43. poukazuje na rozsah právních předpisů a *acquis* EU v oblasti ochrany a obnovy mořských ekosystémů a na potřebu dosáhnout „dobrého stavu prostředí“ oceánů⁽⁹⁾, což zdůrazňuje potřebu vyváženého vědeckého a ekosystémového přístupu k řízení lidských činností na moři a vyžaduje rozšíření chráněných mořských a pobřežních oblastí, čemuž brání nedostatečné provádění⁽¹⁰⁾;

44. znovu zdůrazňuje své znepokojení nad skutečností, že se nepodařilo dosáhnout do roku 2020 dobrého stavu mořského prostředí v EU, jak bylo vyjádřeno ve stanovisku VR z roku 2021⁽¹¹⁾;

45. připomíná, že cílem Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 je chránit nejméně 30 % moří EU, přičemž 10 % z nich má být přísně chráněno, a obnovit mořské ekosystémy omezením znečišťování, nadměrného rybolovu a ničení přírodních stanovišť. Poukazuje na to, že právní rámec pro obnovu přírody stanoví právně závazné cíle obnovit do roku 2030 nejméně 20 % poškozených mořských ekosystémů a zvýšit tak biologickou rozmanitost, sekvestraci uhlíku a odolnost vůči změně klimatu (viz též cíle společné rybářské politiky a obecné cíle nové Evropské komise v oblasti potravinového zabezpečení – Politické směry pro příští Komisi 2024–2029);

46. poukazuje na stanovisko VR z roku 2021 *Udržitelná modrá ekonomika a akvakultura*⁽¹²⁾, v němž je jako priorita stanovena udržitelná správa oceánů a moří a v němž se požaduje, aby modrá ekonomika byla realizována v ekologických mezích – v souladu s koncepcí hranic naší planety. Zdůrazňuje rovněž kompatibilitu využívání moří pro hospodářské účely s ochranou mořských stanovišť jako kompas pro veřejné a soukromé investice;

47. znovu zdůrazňuje, že skutečné oběhové hospodářství založené na odpovědné výrobě, snížené spotřebě, opětovném použití, opravách a recyklaci je nezbytné k vytvoření podmínek pro úspěšnou obnovu biologické rozmanitosti a zvrácení zhoršování stavu životního prostředí;

48. zdůrazňuje rovněž význam prevence znečišťování a úniků nebezpečných chemických látek, aby se zabránilo interakci s dalšími environmentálními stresory, které mohou mít dlouhodobé a rozsáhlé environmentální dopady na suchozemské a mořské prostředí, jak je uvedeno ve stanovisku VR *Směrování k odolnému vodnímu hospodářství v zájmu boje proti klimatické krizi v rámci modré dohody pro EU*⁽¹³⁾. Zdůrazňuje, že je třeba, aby byl připravovaný pakt pro oceány podpořen dalšími připravovanými politickými kroky, jako je revize směrnice REACH, aby byly zohledněny nové hrozby, jako je znečištění PFAS;

Prevence, připravenost a přizpůsobení se změně klimatu

49. uvědomuje si, že ačkoli se lze vyhnout nejhoršímu scénáři změny klimatu, místní komunity, zejména v pobřežních oblastech, pocítí dopady změny klimatu, k níž již došlo. Poukazuje na úlohu místních a regionálních orgánů coby prvních respondentů při častějších extrémních povětrnostních událostech způsobených změnou klimatu. Kromě toho by měly být vypracovány adaptační strategie, které by umožnily vyrovnat se s dopady změny klimatu na oceány, jako je zvyšování hladiny moří, okyselování a znečišťování oceánů plasty, živinami a chemickými látkami;

⁽⁹⁾ Jmenovitě: rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí (Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2008/56/ES ze dne 17. června 2008, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti mořské environmentální politiky (rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí) (Úř. věst. L 164, 25.6.2008, s. 19)) a její revize, rámcová směrnice o vodě (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1)), Zelená dohoda pro Evropu, Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 (2020) a právní rámec EU pro obnovu přírody (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1991 ze dne 24. června 2024 o obnově přírody a o změně nařízení (EU) 2022/869 (Úř. věst. L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj>)), který zahrnuje konkrétní cíl týkající se oceánů, jímž je obnovit 20 % mořských oblastí do roku 2030, akční plán pro nulové znečištění (2021).

⁽¹⁰⁾ Evropský účetní dvůr, Zvláštní zpráva 26/2020: Mořské prostředí: ochrana EU je široká, ale nesáhá do hloubky.

⁽¹¹⁾ Stanovisko Evropského výboru regionů Místní a regionální orgány a ochrana mořského prostředí (Úř. věst. C 300, 27.7.2021, s. 36).

⁽¹²⁾ Stanovisko Evropského výboru regionů Udržitelná modrá ekonomika a akvakultura (Úř. věst. C 97, 28.2.2022, s. 36).

⁽¹³⁾ Stanovisko Evropského výboru regionů Směrování k odolnému vodnímu hospodářství v zájmu boje proti klimatické krizi v rámci modré dohody pro EU (stanovisko z vlastní iniciativy) (Úř. věst. C, C/2024/5367, 17.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5367/oj>).

50. poukazuje na návrh VR Evropské komisi, aby pracovala na posílení rozměru odolnosti ve svých politických nástrojích s cílem posílit schopnost místních a regionálních orgánů reagovat na katastrofy a zvýšit i jejich hospodářskou odolnost a dlouhodobý růst v celé EU;

51. domnívá se, že pakt by měl zahrnovat vypracování místních plánů pro přizpůsobení se změně klimatu včetně vhodných plánů pro reakce na katastrofy v pobřežních oblastech, které by zohledňovaly místní specifika, a umožňovaly tak účinnou prevenci, připravenost a reakci na náhlé krize, zejména v souvislosti s extrémními povětrnostními událostmi, ale i na procesy s pomalým nástupem;

52. zdůrazňuje, že je třeba posílit potravinové systémy založené na místních dodavatelských řetězcích, aby byla zajištěna dlouhodobá odolnost a silná společnost;

53. je přesvědčen, že pakt pro oceány musí zajistit řádnou a spravedlivou transformaci, která podpoří nejvzdálenější regiony a ostrovní a pobřežní komunity tím, že zajistí jejich sociálně-ekonomickou udržitelnost, ochranu pracovních míst, sociální blahobyt a aktivní účast na utváření politik, které mají dopad na jejich obživu, a pro nejvzdálenější regiony a ostrovní a pobřežní komunity bude prosazovat zásadu spočívající v právu zůstat na daném území, a to tím, že zlepší přístup k veřejným službám, bydlení, konektivitě, dopravě, vzdělávání a pracovním místům a jejich kvalitě;

Specifické regionální potřeby a požadavky

54. připomíná, že nejvzdálenější a ostrovní regiony jsou obzvláště závislé na oceánech, pokud jde o zajištění konektivity, dodávek a rozvoje hospodářských činností. Mají specifické potřeby a vyžadují ad hoc opatření k zajištění schůdné logistiky pro život a živobytí občanů, a to i v souvislosti s jejich závislostí na letecké a námořní dopravě, aby bylo zajištěno jejich propojení a zásobování;

Mezinárodní správa oceánů

55. uznává klíčový význam správních struktur vytvořených na celosvětové úrovni⁽¹⁴⁾ a na úrovni EU⁽¹⁵⁾, které umožňují udržitelnou správu oceánů a využívání jejich zdrojů;

56. připomíná, že nejvzdálenější regiony mají vzhledem ke své jedinečné poloze, přeshraničnímu charakteru a rozptýlení na mapě světového oceánu pro Evropskou unii velký geostrategický význam, a to i díky možnosti volného pohybu v jejich vodách, který neomezují bezpečnostní hrozby;

57. vzhledem k rozlehlosti výlučných ekonomických zón patřících k nejvzdálenějším regionům, jež mají značnou zásluhu na tom, že má EU největší výlučnou ekonomickou zónu na světě, by měl být těmto regionům přikládán větší význam a měly by jim být poskytovány větší operační prostředky, aby se staly skutečnými lídry EU v oblasti integrované správy oceánů;

58. připomíná stanovisko VR *Posílení trvalé a účinné přeshraniční spolupráce s našimi sousedy*⁽¹⁶⁾, v němž VR zdůraznil, že „je třeba lépe strukturovat námořní přeshraniční spolupráci“;

59. má za to, že EU může jít příkladem a inspirovat ostatní oblasti k podobnému přístupu. Zdůrazňuje, že pakt by měl rovněž přispět k posílení účinné vnitřní správy a k navázání participativní spolupráce s přeshraničními regiony mimo Unii, přičemž by měl vycházet z přístupu EU založeného na víceúrovňové správě, který zajišťuje úzké zapojení místní a regionální úrovně do tvorby a provádění politik, a posilovat jej. Navrhuje využít diplomatickou činnost EU týkající se oceánů k tomu, aby přispěla k udržitelnému využívání oceánských zdrojů na celém světě;

⁽¹⁴⁾ Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu.

⁽¹⁵⁾ „Integrovaná námořní politika“, „rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí“, společné sdělení o „agendě EU v oblasti mezinárodní správy oceánů“, „Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030“.

⁽¹⁶⁾ Stanovisko Evropského výboru regionů – Posílení trvalé a účinné přeshraniční spolupráce s našimi sousedy (Úř. věst. C, C/2024/1038, 9.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1038/oj>).

Lidský kapitál, výzkum a inovace

60. domnívá se, že pakt by měl přispět k podpoře větších investic do mořského výzkumu s cílem řešit mezery ve znalostech, zejména v oblasti biologické rozmanitosti, ekosystémových služeb, dopadů na klima a ochrany podvodního kulturního dědictví, jakož i nových technologických a obchodních příležitostí, a to v souladu se zásadou „neškodit“. Navrhuje využít místní znalosti a sítě, aby se pobřežní oblasti mohly stát centry výzkumu a inovací. Doporučuje zajistit odpovídající úlohu pro místní a regionální orgány v nové globální správě, počínaje účastí zástupců VR na konferenci OSN o oceánech v Nice v červnu 2025. Dále doporučuje prohlubovat spolupráci s mezinárodními organizacemi a třetími zeměmi, aby bylo možné řešit problémy týkající se oceánů v celosvětovém měřítku. Požaduje, aby politiky byly soudržné, posuzování dopadů transparentní a stávající opatření byla prováděna důsledněji. Je třeba posílit provádění stávajících nástrojů a opatření a upevnit vedoucí úlohu EU ohledně legislativy v této oblasti. Zasazuje se o integrovanou správu pobřežních oblastí, meziodvětvovou spolupráci a platformy pro dialog mezi vědci, politiky, průmyslem a občanskou společností. Upozorňuje na význam udržitelné modré ekonomiky pro pobřežní komunity a na nutnost přizpůsobit politiky a rozpočet EU cílům v oblasti udržitelnosti. Kromě toho je třeba podporovat shromažďování a sdílení vědeckých údajů, které by sloužily jako podklad pro politická rozhodnutí, posilovat úlohu výzkumu a inovací jako podporu při přijímání rozhodnutí a zlepšovat všeobecné vědecké znalosti a budování kapacit pro správu oceánů. Dále je třeba řešit potřebu infrastruktury sloužící k pozorování oceánů, včetně budování kapacit v oceánech a pobřežních oblastech, a vypracovat integrované komplexní hodnocení stavu mořského prostředí, včetně jeho socioekonomických aspektů;

61. vyzývá přímořské regiony, aby zvážily vypracování „strategií pro modrou inteligentní specializaci“, které by doplňovaly stávající regionální strategie pro inteligentní specializaci;

62. poukazuje na to, že ke zlepšení účinnosti vnitřní správy EU je nutné zaujmout komplexní přístup k námořní politice, na němž se budou podílet všechny veřejné orgány a instituce specificky působící v oblasti správy oceánů. Dále zdůrazňuje, že je třeba podporovat koordinaci mezi zúčastněnými subjekty, a usnadnit tak správu znalostí;

63. vítá legislativní návrh přijatý Evropským parlamentem týkající se „udržitelných paliv v námořní dopravě“, zejména zřízení Fondu pro oceány s cílem zlepšit energetickou účinnost lodí a podpořit investice zaměřené na pomoc při dekarbonizaci námořní dopravy, a poukazuje na své stanovisko z roku 2024 Společná rybářská politika v praxi: na cestě k udržitelným a odolným pobřežním komunitám v EU, v němž zdůraznil, že je nutné podpořit spravedlivý přechod na rybolov s nízkým dopadem. Zdůrazňuje potřebu spravedlivé transformace pro všechny námořní hospodářské činnosti, aby byla zajištěna jejich dlouhodobá odolnost a konkurenceschopnost. Vítá návrh přijatý v listopadu 2024 Fuel EU Maritime - Sustainable maritime fuels (Iniciativa pro námořní paliva FuelEU – udržitelná paliva v námořní dopravě). Poukazuje na to, že má-li rybářské loďstvo využívat obnovitelné zdroje energie, je nezbytné překonat stávající překážky prostřednictvím koordinace a spolupráce mezi zainteresovanými stranami, doplnit chybějící znalosti a technologie pomocí výzkumu a inovací, rozvíjet dovednosti a pracovní síly nezbytné k transformaci energetiky a zlepšit podnikatelské prostředí, včetně přístupu k financování;

64. souhlasí s myšlenkou, že pakt o oceánech by měl být prvním krokem při vytváření soudržného legislativního i nelegislativního rámce pro oceány, jež by měl sestávat z aktu o oceánech a budoucích koordinovaných revizí stávajících právních předpisů, jako je rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí a směrnice o územním plánování námořních prostor.

V Bruselu dne 3. dubna 2025.

předsedkyně
Evropského výboru regionů
Kata TÚTTÓ